



Gazeta este de două ori, adică: Mercuria și Sâmbăta, Folia odată pe săptămână, adică: Mercuria. Prețurilor este pe 1 anu 10 f.; pe diurnitate a. 5 f. m. c. înaltru Monarchiei.

# GAZETA

Pentru țeri străine 7 f. pe 1 sem., și pe anulu întregu 14 f. Se presumera la tote poste c. r., cum și la toti cunoscuti nostri DD. corespondinti. Pentru serie „petitu“ se ceru 4 cr. m. c.

## FRANȘBEEVANESE.

### Corespondintia.

Blasiu, 4. Septembre n. 1855.

#### Economia și școlile Campiei.

(Capitulu din Nr. tr.)

E da pentru ce stau eu înainte cu astufeliu de teorii? Căndu frații campeni potu semi dica chiaru în facia: „Stai pre locu“, nu merge asta tocma așa precum cugeti tu și în lumea practica! Noi nu locuim în cetati, nu ne putemu tramite tenerimea la școlă și în tempu de vara. Destulu că noi ne facemu cumu putemu lucrurile și i desteptamu în tempu de ierna! E bine fratiloru, poți voue va plesnitu prin capu se nu voliti a ve face din prunci nici preoti, nici deregatori, ci ve multiamiti deca îi voru ajunge așa de avuti macaru precumu sunteti voi.

Creditime fratiloru, rataciti foarte, căci luati numai bine aminte: Pruncii vi se immultiescu, și cu tempu mosia aceea, care acum e mare și întinsa, va deveni angusta, și impartita pana în 4—5 parti, și atunci filii ve voru condema, că n'ati fostu în stare a ve acomoda după giurstaru, că se le lasati atata, precum v'au lasatu voue parentii aceia, pre cari nu ia desteptatu nimenea. Apoi ce cugetati? Romanulu se nu fia nici macaru acum maistru, negutiatoriu și în oficiu publicu, cându i sta calea deschisa? Ferească Dumnezeu că se cugete careva din voi, că cu scrierea acestui scurtu articlu asu avea cugetu că se ve abatu dela economia cea frumoasă, și salutare, nu; eu mași multiamiti deca asi ajunge se vedu barem o parte din patru a poporulu campeanu figurandu în lume, că maestrui, deregatori și negutiatori, romanendu celelalte trei parti că economi, numai catu și atunci asi dori, că acestia se scie catu decatu a cetii și a serie, căci, o Dómné! nu se poate spune, cata trebuintia are de acesteia unu economu bunu; afara de acesteia tota lumea propasesce, numai voi se dormiti! Diceti că nu se potu pruncii invetia în lunile de vara?

Dara pre alte locuri cum se potu? Nu voiu că se ve aducu aminte de satele celea multe romanesce despre Muresiu, Somesiu, Oltu și Hatiegu, căci despre acesteia su plene foliele Gazetei noastre, nu; eu ve amintescu numai Ighiulu delenga póléle muntiloru apuseni, unde tenerimea saténa avea de a depune examenulu semestralu cu finitului lui Iuliu; amu intratu în școlă, și ve spunu dreptu, că la antaia privire m'amu miratu vedindu preste 90 prunci și fetitii de ambe confesiunile, pre cari îi examina unu docente zelosu; eramu curiosu se sciu ce se propune în scolița atata de îndesuită, și m'amu prea bucuratu enumerandumi docentele catechismulu, istoria biblica, geografia patriei, regulele limbei latine și germane pana la conjugatiuni, aritmetica mentale, pre lenga acesteia lectur'a în limbele romana, germana, magiara, și latina, și apoi că se me convingu despre progresulu celu facu tenerii aici, ia întrebatu pre rendu înainte mea, cu ale caroru responsuri precum și cu scrierile, ce le vedusem corecte frumoase amu fostu prea multiamitu.

Vedeti fratiloru campeni, că nu e cu nepotintia a ve invetia pruncii și în lunile de vara; e, da asta produce singuru zelulu și activitatea barbatiloru cu energia. —

Dintre Carpatii Ardealului, 1855.

În Nrulu 22 alu acestei foi foarte cu mare caldura imbratiosiaramu provocarea de prenumeratiune la cartile de multu dorite, și demne, de mare, însemnate, — ale Domnulu Gavriile Popu, fostulu profesoru și directoru interimale în gimnasiulu Blasiului, și dedicate multu stralucitiloru nou denumiti Domni episcopi și mecenati ai museloru, că unu monumentu novu, și anume vrednice a se pastra de cea mai dulce suveniru: „Si această blanda provocare cu atatu mai cu mare înflacarare o aseptaramu, cu catu o vedemu așa bine a se aplica în privintia enumeratiunei giurstariloru noastre celoru multu cerbi-coase. —

Si într'adeveru, de doritu ar fi că și alti Domni literatori și auctori — se se apropia de asemenea aplicatiuni — căci din potruva, cautandu numai la profitu catu de mare, se disgusteadia leptorii de a si-le procura, și mai alesu acum cându astfeliu vedemu a ne lipsi însusi și de nutrimentulu acesta. —

Asemenea nu cu mai pucina caldura imbratiosiaramu și imbu curatorea scire a „D. corespondinte dela calea lui Traianu“ totu din același articlu, — despre rezultatulu tentamenulu de érna și altele varianti. — Numai durere! că apoi în Numeru urmatori 23 mai vrea asi și nescari reflesiuni nimitore de planuri bune, și atingatore de „D. Corespondinte de suptu Heniu din Nru Gazetei 5“, unde după altele energiose și multu pretiute motive de a puté intra ori în ce modu macaru și prin foculu Gehenei — în elisiulu celu desfatatu alu culturui, va se dicu: A luminarei poporulu, — esi mai, adagi și acea ponderosa opiniune în privintia castigarei cartiloru teologice, pentru marele folosu ce l'ar avea bietulu clericu pentru tota viat'a, că adica: „Deca nu este nici cum altu modru, se se dee clericulu cu unu vestmentu mai pucinu, alu caruia pretiu se se socoteasca la carti.“ —

Si eata asupra acestei frumoase și multu momentose opiniuni voiesce Domnia Sa, precum mi se pare, esitu numai de acum pe pragulu publicitatei casca gura catu de mare, uitandusi de tote legile dreptatei — și voindu că unu accessistu a tiene adevेरulu ascunsu din ori ce prevedere, întieptiune sau interesu, sau cum asi dice mai chiaru voindu prin astfeliu de vorbe a demirui gratia, în interesu propriu; dar' suptu astfeliu de flamura sa ne ascundemu, că ni se vedu unghile!!!

Mie nu mi e cunoscutu Dn. coresp. de suptu Heniu, inse totusi vedendu și eu sincer'a opiniune, și observandu că acelu sfatu demnu de tota imitatiunea — și multu privitoriu la inaintarea binelui comunu, — trebuie se lu prefera celui nerumegatu — și se dechiarezu în numele n'ultoru mai copti de catu Domnia Sa, că opiniunea cea de mare importantia a Dn. coresp. de suptu Heniu nu e numai „o opiniune individuale“ ci a tuturor celoru, ce pretiuescu mai multu nutrementulu spiritualu de catu celu materialu. —

Si într'adeveru! Se aruncamu o privire și la deslucirea acestui obiectu, — și apoi judece ori cine poate judeca fora interesu, au nu va avé totu dreptulu D. corespondinte de suptu Heniu, cu opiniunea aceea, care e: „Daca nu este nici cum altu modru se se jertseaca unu vestmentu seminariatu, și anume unulu dintre celea 4 reverende, spre tiparirea cartiloru teologice, și immanuarea loru la siacare teologu gratisu scl.“

Se luamu d. e. numai folosulu tiparirii cartiloru acelorasi și la mai seriose considerare; au nu e mai cu cale, și mai logicu, tempulu acela, ce se pierde intru scrierea atatoru studii teologice alu usa mai bine spre leptura, și castigarea de catu de pucina cunoscintia din vreunu ramu baremu alu economiei, d. e. a seminarei și nobilizarei arboriloru fructiferi, cându vedemu că în decursulu atatoru ani nu invetiamu și ceva de prasea economica, cu tote că noi suntemu avisati a trai după cornele plugului și rimarea pamentului cu sap'a și spad'a, fora că cineva sa ne deschida celu pucinu o cale spre a premerge cu esemplulu și în cultur'a pamentului mai rationara





